

רשיונות

בפרשת השבוע

פרשת כי תשא

פרק ל' פסוק ל"ד

וחלבנה

רש": בושם שריחו רע, ומנהה הכתוב בין סממני הקטורת, למדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמו באגדות תעניתין ותפילתינו את פושעי ישראל שהי' נמנין עמו [כrichtות ו'].

פירוש: שכמו שהחלבנה כשהוא בלבד הוא ריח רע, וכשהוא יחד עם הסמנים האחרים הוא הופך לריח טוב, כמו כן עלינו לצרף לתפילהינו את פושעי ישראל, וזה יתקבלו התפלות [זה המקור שאומרים בלילה יום הכיפורים "אננו מתירם להתפלל עם העבריתנים", ראביה יומא תקכח] ויש להסביר שלא רק בגלל שהחלבנה בטל באחרים, ואין מרחיכים אותו יותר, אלא י"ל יותר מזה, שהריח הרע בצירוף הבשימים האחרים, הנperf בעצמו ומשתנה לריח טוב בגלל הצירוף, וכןו כן הפושע מישראל הנperf לריח טוב, כשהוא בא להצטרף למנין בתענית ובתפילה, כיוון שהקב"ה שמח שככל הסוגים בעם ישראל מתפללים אליו ביחיד, כיוון שהփושע מושפע לטובה מסביבותיו ומתחזק על ידי הסובב אותו בתפילה, וכן בגלל התענית.

והוא חידוש שאפשר לצרף אותם איתנו, ולולי הפסוק והדרשה הזאת היינו אומרים שאין לצרף עמו את פושעי ישראל לתפילהינו, כי הרי מצינו שאפילו להסביר לאכילה עם אנשים שאינם מהוגנים, אנשי ירושלים לא היו מסיבות איתם.

דבר דומה מצינו במדרש על חג הסוכות [ייקרא רבה ל, יא] וכrk נאמר שם "דבר אחר פרי עץ הדר אלו ישראל, מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים. כפות תמרים אלו ישראל, מה התמרה זו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם שיש בהם תורה ואין ביניהם מעשים טובים, ענף עץ עבות אלוי ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש ביניהם שיש בהם מעשים טובים ואין ביניהם תורה, ערבי נהיל אלו ישראל, מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם, לאבדן אי אפשר, אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגדה אחת והם מכפרים אלו על אלו".

יש בנותן טעם להביא את דברי הפייט [בסיילוק ליום הראשון לחג הראשון של סוכות] שם הדברים מובאים בתוספת דברים, וזה "וכמו בעץ הדר ריח וטעם, כן בעם זו בעלי מצות ודת נועם, וכמו בכף תומר טעם ולא ריח, כן בעם זו בעלי מצות בלבד ריח, וכמו בעבות ריח וטעם מר, כן ביןיהם הוגי דת וחכם מר, וכמו ערבה ללא טעם וריח, כן ביןיהם עקשם אוטומים מלאה ריח, וכמו עץ פרי עלי סרק מחופים, כן ישראלים עלי רשותם מחופפים, וכמו הם אגדודים אלה באלה, כן תלויים אלה באלה, למשורר אלה את אלה, ולכפר אלה על אלה".

ודע שאף על פ' שאמרנו שמתפלין עם פושעי ישראל, אך לא עומד ליד אדם רשע בתפילה, שכן מצינו בספר חסידים [תש"ע] וזל"צ ציריך אדם שהוא ירא שמים כמתפלל לא עומד ולא ישב בתפילה אצל אדם רשע מפני שכשעומד אדם רשע בתפילה יתרהרו הרהורים רעים ושכינה מתרחקת ממנו", עי"ש. אולי מדובר שהוא רוצה להתפלל אך הרשות איננו מתפלל, אך אם גם הרשות מתפלל על זה נאמר הדרשה של החלבנה שמותר להתפלל אצלך.

פרק ל"ב פסוק ב'

בازני נשיכם

רש": אמר אהרן בלבו, הנשים והילדים חסום בתכשיטיהם, שמא יתעכב הדבר ובתווך כך יבא משה, והם לא המתינו ופרקן מעלה עצמן.

פרק דרבנן אליעזר [מה] [וכיוון זה גם במדרש רבי תנומה (יט)] **נאמר:**

וז Achern Din בין לבן עצמו אמר אם אני אומר לישראל לנו לי כסוף וזהב מיד הם מביאים, אלא הריינו אומר להם לנו נזמי נשיכם ונэмוי בניכם ובנותיכם והיה הדבר בטל מהם שמעו הנשים ולא קבלו עליהם ליתן נזמייהן לבעליהם אלא אמרו להם אתם רוצים לעשות שקוות ותועבה שאין בו כח להצליח, לא שמעו להם, ונתן הקב"ה שכורן של נשים בעולם הזה ובעולם הבא, ומה שכור נתן להם לעולם הזה שהן שומרות ראשי חדשים. עד כאן.

יש להבין מדוע דוקא הנשים זכו לשכר של ראש חדש ולא הילדים אלא י"ל כיון שהנשים התנגדו לבקשת בעליהן לחתת את תכשיטיהם עם תוכחת מסור נגד עצם הבקשה, דבר שקרה על התנגדותם שליהם לעובודה זרה ואי רצונם להשתתף בדבר זה, וזה סיבת התנגדותם לפרוק מעלייהם את זהבם, ואין הדבר נובע בכלל שחסום על תכשיטיהם כמו שחייב אהרן הכהן, لكن זכו לשכר ששומריהם ראש חדש יותר מהאנשים [עיין אורח חיים סימן תי"ז], מה שאין כן הילדים שלא רצו לחתת התכשיטים בכלל שעלייהם, לא זכו לשכר מיוחד, כיון שהם טבעם, ועל מעשיהם הנעשים בכלל טבע האדם אין מקבלים שכר.

פרק ל"ב פסוק ז'

שחת עמן

רש": שחת העם לא נאמר, אלא עמר, ערבות רב שקיבלה מעצמן וגירתם ולא נמלכת بي, ואמרת טוב שידבקו גרים בשכינה, הם שחתתו והשחיתו.

פירוש: רק בני לוי לא עבדו לעגל הזהב, אך שאר בני ישראל הושפעו מהערב רב והלכו ועבדו לעגל, שהערב רב יזמו.

יל' שאפשר ללמוד מכאן את חזק ההשפעה של אנשים רעים שנמצאים בסמיכות לאנשים כשרים, וכן רואים עד כמה צריך להתרחק במאוד מואוד מאנשים בעלי השפעה רעה, ואפילו אנשים חזקים מאוד ברוחניות גם הם צריכים לשמור מאנשים רעים, שהרי מדובר כאן בבני ישראל שבعروת הארץ לא ניסי ארץ מצרים וים סוף וראו אמונה בחוש הראייה, כמו שmobaya במדרש שראתה שפהה על הים מה שלא ראו נבאים, ולכאורה זה פלא לאנשים כאלה שנאמר עליהם "ויאמין בה" ובמשה עבדו" הם יכשלו בחטא העגל, והכל בغال קרבתם לערב רב, ורואים מכאן את חזק ההשפעה הרעה של אנשים לא כשרים, ואףלו על אנשים המוחזקים בכשרות, כמו שבארנו, פירוש זה מושלם עם המובא בפירוש הדעת זקנים מבעל התוס' שאומר [יל' כ"ז בד"ה ונראה, וע"ע שם שהביא את דברי הרמב"ם שהמיחוד בשבט לוי היה שייח' מחוברים לתורה], שבפט לוי יכול לא חטא בעגל כיון שהוא קרובים למשה רבינו ולא רצוי להחליף אותו במשהו אחר.

מתוך הספר רשיונות בפרשת השבוע לרבי הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במיל שכתבתו
haseforim@gmail.com